
Kowalewice, st. 1–2, gm. Parzęczew, woj. łódzkie, AZP: 63-50

Informator Archeologiczny : badania 34, 149-151

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

oprócz czarnej ziemi z dużą ilością węgla drzewnych, stanowiła warstwa popielu. Z obiektu VI/2000 oraz otaczającej go warstwy kulturowej o miąższości około 10 cm pochodzi interesująca partia materiału ceramicznego datowanego na okres wczesnośredniowieczny, m.in. fragmenty naczyń zdobionych stempelkami, linią falistą i dołkami paznokciowymi oraz fragmenty ciężarka tkackiego. Znaleziono również duże fragmenty kości zwierzęcych i węgla drzewnego. W rejonie tzw. dołów w sezonie 2000 r. założono wykop oznaczony jako 8/2000 o powierzchni 15 m². W południowo-wschodnim narożniku wykopu zaobserwowano owalne zaciemnienie (obiekt V/2000) wchodzące w profile wykopu. Znaleziono tam niewielką liczbę ceramiki wczesnośredniowiecznej. Obiekt miał kształt owalny o średnicy około 1,30 m i miąższości około 30 cm. W profilu miał kształt zbliżony do nieckowatego. Znaleziono kilka drobnych fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej oraz drobnych węgla drzewnych. Wypełnisko obiektu stanowiły przepalona glina, kamienie i czarna ziemia. Obiekt V/2000 wstępnie można interpretować jako palenisko. Na południe od wykopów z sezonu 1998 r. (2/98 i 4/98) założono wykop 9/2000 o powierzchni 10 m². Podczas badań w wykopie 9/2000 zarejestrowano warstwę kulturową o miąższości od około 20 cm przy północnej ścianie wykopu do około 5 cm w pobliżu ściany południowej. W wykopie 9/2000 znaleziono kilkadziesiąt fragmentów ceramiki datowanych na okres wczesnego średniowiecza.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Państwowym Muzeum Archeologicznym.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Wiadomościach Archeologicznych” w Warszawie.

Badania nie będą kontynuowane.

Kotórz Mały, st. 13,
gm. Turawa, woj. opolskie,
AZP 88-38/13

patrz: wczesna epoka żelaza

KOWALEWICE, st. 1–2,
gm. Parzęczew, woj. łódzkie,
AZP: 63-50

- osada kultury przeworskiej (późny okres wpływów rzymskich)
- osada z okresu wczesnego średniowiecza (VIII – XII w.)
- ślad osadnictwa z okresu nowożytnego

Badania przeprowadzone od 4 lipca do 16 października przez mgr Beatę Jurkiewicz oraz mgr. Adama Falisa (Instytut Antropologii i Archeologii Wyższej Szkoły Humanistycznej im. A. Gieysztora). Finansowane przez Agencję Budowy i Eksploatacji Autostrad. Pierwszy sezon badań. Łącznie przebadano powierzchnię 313 arów.

Stanowisko położone około 2 km na południe od miasta Ozorków, w miejscowości Kowalewice, w odległości około 1250 m od koryta Bzury, w pasie planowanej autostrady A2. Podłoże stanowiły w większości luźne piaski o barwie żółtawej lub fragmentarycznie piasek lekko zgliniony.

Kultura przeworska. Na podstawie zawartości kulturowej i analizy planigraficznej 657 nieruchomych obiektów kulturowych przypisano kulturze przeworskiej. Są to obiekty o charakterze osadniczym, takie jak paleniska, ogniska, jamy o często nieustalonej funkcji, doły posłupowe oraz ślady konstrukcji naziemnych i wziemnych o charakterze mieszkalnym i gospodarczym. Obiekty związane z okresem wpływów rzymskich koncentrowały się w północnej części wykopu, zanikając stopniowo w kierunkach południowym oraz zachodnim i wschodnim.

Najliczniejszą grupę obiektów na stanowisku w Kowalewicach stanowiły jamy. Do tej kategorii zaliczono 350 obiektów związanych z kulturą przeworską, w tym 160 jam posiadających materiał zabytkowy.

W osadzie odkryto 215 dołków posłupowych związanych z kulturą przeworską, lecz tylko 55 z nich zawierało ceramikę naczyniową. Część tych obiektów

(71) znajduje się w obrębie odkrytych budowli wziemnych lub naziemnych i stanowi ślady po elementach konstrukcyjnych tych obiektów (np. nr 329, 400, 604).

Wydzielono 99 palenisk związanych z kulturą przeworską, przy czym materiał zabytkowy w postaci ceramiki naczyńowej stwierdzono w 77 obiektach. Prawie we wszystkich zaobserwowano ślady bruku lub wieńca kamiennego. Wyjątek stanowi obiekt nr 381, gdzie stwierdzono konstrukcję glinianą. Szczególne koncentracje palenisk zarejestrowano w centralnej części stanowiska.

Wydzielono 36 ognisk, w tym 15 obiektów zawierało materiał zabytkowy w postaci ceramiki naczyńowej. Obiekty te nie grupują się w żadnej części stanowiska.

W osadzie w Kowalewicach zarejestrowano 28 reliktyw budowli naziemnych i wziemnych. Wszystkie zawierały materiał zabytkowy. Większość budowli miała kształt zbliżony do prostokąta (ob. 65, 329, 332, 604), chociaż część obiektów jest nieregularna (ob. 72, 74, 380), a jedna półziemianka ma kształt litery L (ob. 475). Powierzchnia ich wahała się od 4,4 m² (ob. 218) do 26,8 m² (ob. 598), głębokość – od 10 cm do 2,15 m.

Na omawianej osadzie znaleziono 12 347 fragmentów ceramiki z okresu kultury przeworskiej, z czego 11 844 to fragmenty naczyń lepionych ręcznie; 503 fragmenty pochodzą z naczyń wykonanych na kole, ich koncentracja znajdowała się na obszarze odcinków A i C.

Największą grupę wydzielonych zabytków ceramicznych stanowią przęśliki. Na omawianej osadzie odkryto ich 9, wszystkie pochodzą z obiektów. Dwa przęśliki pochodzą z obiektu nr 68 – budowla wziemna, kolejne zaś wystąpiły pojedynczo w obiektach: nr 179 – dół posłupowy, 329 – budowla naziemna, 400 – budowla naziemna, 475 – budowla wziemna, 599 – jama, 604 – budowla wziemna, 604.1 – dół posłupowy związany z obiektem nr 604.

Ponadto odkryto 2 fragmenty przedmiotów z gliny. Oba zabytki pochodzą z jam (ob. nr 440, 508). Stopień zachowania nie pozwala na pewną interpretację fragmentu pochodzącego z jamy 440. Przedmiot odkryty w jamie 508 wykazuje duże podobieństwo do figurek kultowych typu Feuerböcke. Tego rodzaju figurki występują głównie na Półwyspie Jutlandzkim, na terenie Meklemburgii, Dolnej Saksonii oraz Mołdawii. Na obszarze Polski figurki takie odkryto jedynie nad Bugiem na wschodniej granicy naszego kraju i w Nowej Wsi, gmina Bledzew.

W Kowalewicach znaleziono 10 przedmiotów kamiennych związanych z kulturą przeworską, większość z nich pochodzi z obiektów. Są to: 6 osełek, z których 5 znajdowało się w obiektach (ob. nr 65, 212, 337, 471, 586), jedna została znaleziona w materiale luźnym na arze 60A38, 2 gładziki (ob. nr 387, 500), obrobiony kamień (ob. nr 400), rozcieracz (ob. nr 406).

Odkryto 14 przedmiotów metalowych lub ich fragmentów. Są to trzy noże żelazne, nóż sierpikowaty, fragment okucia, zapinka i 6 fragmentów niezidentyfikowanych. Ciekawa jest fragmentarycznie zachowana żelazna obręcz będąca prawdopodobnie częścią naczynia, znaleziona w obiekcie nr 77. Zagadkowy przedmiot żelazny odkryto w palenisku. Prawdopodobnie jest to forma surowca przygotowanego do obróbki.

W Kowalewicach znaleziono także dwa bliżej nieokreślone fragmenty skórzanych przedmiotów, które pochodzą z obiektów związanych z kulturą przeworską (ob. nr 54, 534).

W wyniku prac badawczych głównie z obiektów wyeksplorowano 495,03 kg polepy (na 220,85 kg zachowały się odciski pokonstrukcyjne i roślinne).

Ramy chronologiczne użytkowania osady w Kowalewicach można by w przybliżeniu określić na fazy B2/C1 i C1.

Wczesne średniowiecze. W Kowalewicach znaleziono ogółem 25 obiektów, których chronologia została określona na okres wczesnego średniowiecza (VIII-

XI w). Większość z nich stanowią jamy (18 obiektów), 3 to doły posłupowe oraz palenisko. Wydzielono również 3 obiekty wyróżniające się zarówno dużymi rozmiarami, jak i bogactwem materiału zabytkowego. W literaturze określane są one jako tzw. obiekty wannowate. Obiekty wczesnośredniowieczne grupowały się w zachodniej części stanowiska.

Ogółem w Kowalewicach odkryto 737 fragmentów ceramiki naczyniowej z tego okresu. Zdecydowana większość tego zbioru pochodzi z obiektów.

Badania nie będą kontynuowane.

Kowalewice, st. 6-7,
gm. Parzęczew, woj. łódzkie

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

Kozanki Podleśne, st. 1,
gm. Świnice Warckie,
woj. łódzkie, AZP 60-46/1

patrz: wczesne średniowiecze

Kozanki Podleśne, st. 7,
gm. Świnice Warckie,
woj. łódzkie, AZP 60-46/27

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

Kozanki Podleśne, st. 8,
gm. Świnice Warckie,
woj. łódzkie, AZP 60-46/2

patrz: nowożytność

KRAKÓW-NOWA HUTA-CŁO, st. 65, woj. małopolskie,
AZP 102-58/7

- stanowisko wielokulturowe (od neolitu do wczesnego średniowiecza)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone od 31 lipca do 26 sierpnia przez dr Małgorzatę Kaczanowską (autorka sprawozdania, Muzeum Archeologiczne w Krakowie). Finansowane przez WKZ w Krakowie. Siódmy sezon badań. Przebadano powierzchnię 2 arów.

Badania w 2000 r. objęły północną część stanowiska przeciętą drogą Kraków- Igołomia. Ta część cypla jest bezpośrednio zagrożona nie tylko przez intensywne uprawy rolnicze, ale także prowadzenie różnego typu instalacji wzdłuż drogi (wodociągowych, gazowych, światłowodów itp.). Podczas badań odkryto 14 obiektów archeologicznych. Pod warstwą współczesnego humusu, który zalegał do głębokości 40 cm, pojawiła się warstwa kulturowa o miąższości 60 cm, z licznymi zabytkami (głównie fragmentami ceramiki) z okresu wpływów rzymskich. Wśród przebadanych obiektów na szczególną uwagę zasługuje odkrycie 2 czworokątnych chat z okresu wpływów rzymskich. Jedna z nich miała ściany wzmocnione rzędem wbitych słupów. W jamie posłupowej w części południowo-wschodniej chaty znaleziono długi nóż żelazny. Z tej chaty pochodzą ponadto 2 fibule brązowe należące do grupy VI Almgrena. W warstwie bezpośrednio nad obiektem znaleziono dobrze zachowany żelazny klucz. Wśród licznych fragmentów ceramiki na szczególną uwagę zasługują 2 fragmenty importowanych naczyń typu *terra sigillata*. We wzmiankowanym obiekcie znaleziono także kilka kamiennych osełek z silnymi śladami zużycia na powierzchni, liczne fragmenty metalowych okuć, a także fragment grotu broni drzewcowej z wyraźnie wyodrębnionym żeberkiem.

Druga chata z okresu wpływów rzymskich została przebadana w niewielkim fragmencie. Na uwagę zasługuje dobrze zachowany poziom użytkowy chaty (klepisko). W narożniku północno-zachodnim wykopu uchwycono prawdopodobnie fragment jeszcze jednej chaty. Na uwagę zasługuje też nieckowaty obiekt otoczony jamami posłupowymi, będący być może pozostałością po budowli (?) wzniesionej na planie kolistym. Duża ilość ceramiki toczonyj na kole i obserwacje planigraficzne wskazują na możliwość wystąpienia w tej części stanowiska pieca do wypału ceramiki z późnej fazy okresu rzymskiego.